

25.5.2020

VN/12927/2020

VN/12927/2020-OKM-1

Jakelun mukaan

Jäsenten ehdottaminen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämisen ohjausryhmään

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on useita kirjauksia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatukseen edistämiseen liittyen mm. vuoteen 2025 ulottuvan hallinnonalat ylittävän demokratiaohjelman yhteydessä. Hallitusohjelman mukaan vahvistetaan koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta ja osallistamista sekä pidetään huolta oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnasta. Koulujen demokratiakasvatusta lisätään ja niiden yhteiskunnallista kasvatustehtävää vahvistetaan. Vuorovaikutuksen rajapintaa puolueiden, kansalaisyhteiskunnan ja koulujen kesken tuetaan lasten ja nuorten aktiivisen kansalaisuuden vahvistamiseksi.

Hallitusohjelman kirjaukset toimeenpannaan kansallisen demokratiaohjelman sekä valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) ja Oikeus oppia-ohjelman puitteissa. Toimeenpanon päävastuullisena ministeriönä toimii opetus- ja kulttuuriministeriö. Toimeenpano suunnitellaan yhteistyössä muiden ministeriöiden, mm. oikeusministeriön, sekä hallinnonalan toimijoiden kanssa.

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen normatiivinen perusta suomalaisessa yhteiskunnassa on hyvä. Sen sijaan sen käytäntöön saamista tulee tehostaa kaikilla koulutustasoilla ja koulumuodoissa. Kokonaisvaltaisen demokratiakulttuurin toteuttaminen vaatii uudenlaisten ajattelu- ja toimintatapojen luomista yhdessä sekä aikaa muutokseen. Haaste on erityisesti siinä, kuinka saadaan ”demokratia elämäntapana” juurrutettua osaksi arkea – kyse on siis demokratiakulttuurin vahvistamisesta.

Opetussuunnitelman perusteet edellyttävät tämän toteuttamista kaikkien oppiaineiden opetuksessa sekä koulun ja oppilaitoksen kaikissa muissa toiminnoissa koko kouluyhteisöä osallistavalla tavalla. Kouluja ja oppilaitoksia kannustetaan innovatiivisiin ja yhteisöllisyyttä edistäviin ratkaisuihin monipuolisia menetelmiä, oppimisympäristöjä ja yhteistyötahoja hyödyntäen.

Kansallisessa demokratiaohjelmassa on asetettu tavoitteeksi turvata riittävä osaaminen ja valmiudet yhdenvertaiselle osallistumiselle tarkastelemalla opetussuunnitelmia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osalta ja tukemalla niiden toimeenpanoa sekä kehittämällä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta opettajankoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa.

Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) pääteemoja ovat nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. VANUPO:n toimeenpanossa otetaan huomioon nuorten erilaiset lähtökohdat, alkuperä ja toimintakyky. VANUPO edistää kaikkien nuorten yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista, mm. vahvistamalla koulujen sekä oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus oppia -kehittämishjelma turvaa tasa-arvoisen alun oppimiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kehittämishjelmat vuosina 2020–2022. Kehittämishjelman hankkeilla valmistellaan lainsäädäntöä,

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

pysyviä rahoitusjärjestelyitä sekä yhdenvertaisuutta vahvistavia vaikuttavia käytänteitä ja toimintatapoja, mm. vahvistamalla demokratiakasvatusta.

Ohjausryhmän tehtävänä on pohtia esimerkiksi seuraavia toimenpiteitä (listaus ei ole tyhjentävä):

- Opettajien ja oppilaitosten muun henkilöstön täydennyskoulutus,
- Euroopan neuvoston demokratiakompetenssityön ja muiden vastaavien instrumenttien implementointi ja jalkauttaminen
- Pilottikokeilut, joissa koululla ja sen oppilailla on aktiivinen rooli lähiyhteisössä ja sen demokraattisten elämäntapojen vahvistamisessa; pilottikokeilujen raportointi muidenkin käyttöön.
- Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan sekä oppilas- ja opiskelijademokratian toimintatapojen päivittäminen; luodaan oppilaskunnat 2.0 -manuaali ja viedään luokkavaltuusto-toimintatapaa vahvemmin koulujen ja oppilaitosten arkeen.
- Olemassa olevia hankkeiden ja järjestöyhteistyön hyödyntäminen, hyväksi havaittujen käytäntöjen laajentaminen valtakunnallisesti sekä uusien menetelmien kehittäminen; koonti olemassa olevista hyvistä käytännöistä; viestintä-/koulutuskampanja käytäntöjen kokoamiseksi, levittämiseksi ja koordinoimiseksi valtakunnallisesti.
- Käynnistää tutkimus- ja kehittämishanke yhteistyössä opettajankoulutuksesta vastaavien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Hankkeella tuetaan valtakunnallista yhteistyötä ja kehittämistoimintaa opettajien ihmisoikeusosaamisen vahvistamiseksi osana demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta.
- Seurata aiheeseen liittyvää akateemista tutkimusta ja kehittämistoimintaa sekä arvioidaan demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen toteutumista varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, toisen asteen opetuksessa ja opettajankoulutuksessa uusien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen ohjausryhmä kokoontuu noin 2-3 kertaa vuodessa.

Ohjausryhmä kuulee työssään nuorisovaltuustojen, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuslaitosten edustajia sekä muita teemojen kannalta olennaisia asiantuntijatahoja.

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen ohjausryhmän puheenjohtajana toimii ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen. Ohjausryhmän varapuheenjohtajana toimii oikeusministeriön edustaja. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja oikeusministeriö vastaavat ohjausryhmän sihteeristötehtävistä virkatehtävinä.

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen ohjausryhmä asetetaan 15.6.2020 – 1.6.2023 väliseksi ajaksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää seuraavia tahoja ehdottamaan demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen ohjausryhmään jäseniä:

- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
- Finlands Svenska Skolungdomsförbundet, FSS
- Ihmisoikeuskeskus
- Oikeusministeriö (varapuheenjohtaja ja sihteeri)
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (puheenjohtaja ja sihteeri)
- Opetushallitus
- Osallisuuden osaamiskeskus
- ProLukio
- Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto, SAKKI ry
- Suomen Kuntaliitto
- Suomen Lukiolaisten Liitto
- Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry
- Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry
- Suomen rehtorit
- Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry

Ohjausryhmää asetettaessa on otettava huomioon, että kokoonpanon tulee täyttää naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ssä säädetyt vaatimukset julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Jäsenehdotusten tulee koostua sekä nais- että miesehdokkaista.

Jäsenehdotukset pyydetään lähettämään sähköpostitse opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamoon (kirjaamo@minedu.fi) tai vaihtoehtoisesti VAHVA-järjestelmän kautta viimeistään 12.6.2020.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Opetusneuvos

Mika Puukko

Liitteet Luonnos asettamispäätökseksi

Jakelu OM Oikeusministeriö
Opetushallitus
Suomen Kuntaliitto ry
Ihmisoikeuskeskus
Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Suomen Lukiolaisten Liitto ry (SLL)
Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
OKM NUOLI Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto
OKM VAPOS Varhaiskasv. perusopet. ja vapaan sivistystyönos
OKM KTPO Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto
OKM LAMOS Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto
Pro Lukio ry
Suomen Rehtorit ry
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
Nuorten akatemia, Johanna Teerijoki

Tiedoksi